

NAGOJSKI PROTOKOL**o dostopu do genskih virov ter pošteni in pravični delitvi koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe, h Konvenciji o biološki raznovrstnosti**

POGODBENICE TEGA PROTOKOLA, KI

SO pogodbenice Konvencije o biološki raznovrstnosti (v nadaljnjem besedilu: Konvencija),

SE SKLICUJEJO na to, da je poštena in pravična delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov, ena od treh glavnih ciljev Konvencije, in PRIZNAVAJO, da je namen tega protokola izvajanje tega cilja v okviru Konvencije,

PONOVNO POTRJUJEJO, da imajo države suverene pravice nad svojimi naravnimi viri v skladu z določbami Konvencije,

SE NADALJE sklicujejo na člen 15 Konvencije,

PRIZNAVAJO pomemben doprinos k trajnostnemu razvoju na podlagi tehnološkega prenosa in sodelovanja za oblikovanje raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti, da bi dodali vrednost genskim virom v državah v razvoju, v skladu s členoma 16 in 19 Konvencije,

PRIZNAVAJO, da sta ozaveščenost javnosti glede gospodarske vrednosti ekosistemov in biotske raznovrstnosti ter poštena in pravična delitev te gospodarske vrednosti s skrbniki biotske raznovrstnosti glavni spodbudi za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostne uporabe njenih sestavnih delov,

POTRJUJEJO potencialno vlogo dostopa in delitve koristi za prispevanje k ohranjanju in trajnostni uporabi biotske raznovrstnosti, odpravi revščine in okoljski trajnosti ter s tem prispevanje k uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja,

POTRJUJEJO povezavo med dostopom do genskih virov ter pošteno in pravično delitvijo koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe,

PRIZNAVAJO pomen zagotavljanja pravne varnosti glede dostopa do genskih virov ter poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe,

NADALJE PRIZNAVAJO pomen spodbujanja pravice in poštenosti pri pogajanjih za doseg medsebojno dogovorjenih pogojev med ponudniki in uporabniki genskih virov,

PRIZNAVAJO TUDI ključno vlogo, ki jo imajo ženske pri dostopu in delitvi koristi, ter POTRJUJEJO potrebo po popolni vključitvi žensk na vseh ravneh oblikovanja in izvajanja politike za ohranjanje biotske raznovrstnosti,

SO ODLOČENE, da bodo nadalje podpirale učinkovito izvajanje določb o dostopu in delitvi koristi Konvencije,

PRIZNAVAJO, da je potrebna inovativna rešitev za obravnavo poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov in tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri, ki se pojavljajo v čezmejnem kontekstu ali za katere ni mogoče odobriti ali pridobiti soglasja po predhodnem obveščanju,

PRIZNAVAJO pomen genskih virov za prehransko preskrbljenost, javno zdravje, ohranjanje biotske raznovrstnosti ter blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje,

PRIZNAVAJO posebno naravo kmetijske biotske raznovrstnosti, njene posebne značilnosti in težave, za reševanje katerih so potrebne posebne rešitve,

PRIZNAVAJO medsebojno odvisnost vseh držav glede genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter njihovo posebno naravo in pomen za doseg prehranske preskrbljenosti po vsem svetu in za trajnostni razvoj kmetijstva v kontekstu zmanjševanja revščine in podnebnih sprememb ter potrjujejo temeljno vlogo, ki jo imata v tem oziru Mednarodna pogodba o rastlinskih genskih virih za prehrano in kmetijstvo ter Odbor za genske vire za hrano in kmetijstvo pri FAO,

UPOŠTEVAJO Mednarodni zdravstveni pravilnik Svetovne zdravstvene organizacije (iz leta 2005) in pomen zagotavljanja dostopa do človeških patogenov za namene pripravljenosti in ukrepanja na področju javnega zdravja,

POTRJUJEJO delo, ki poteka v drugih mednarodnih forumih v zvezi z dostopom in delitvijo koristi,

SE SKLICUJEJO na večstranski sistem za dostop in delitev koristi, določen na podlagi Mednarodne pogodbe o rastlinskih genskih virih za prehrano in kmetijstvo, ki je bila oblikovana v skladu s Konvencijo,

PRIZNAVAJO, da bi se morali mednarodni instrumenti v zvezi z dostopom in delitvijo koristi vzajemno podpirati, da bi lahko uresničili cilje Konvencije,

SE SKLICUJEJO na pomen člena 8(j) Konvencije, ki se nanaša na tradicionalno znanje v zvezi genskimi viri ter pošteno in pravično delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe takšnega znanja,

NAVAJAJO medsebojno povezanost med genskimi viri in tradicionalnim znanjem, njihovo neločljivo naravo za avtohtone in lokalne skupnosti, pomen tradicionalnega znanja za ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostno uporabo njenih sestavnih delov kot tudi za trajnostno zagotavljanje preživetja teh skupnosti,

PRIZNAVAJO raznolikost okoliščin, v katerih se tradicionalno znanje v zvezi z genskimi viri ohranja v avtohtonih in lokalnih skupnostih ali je v njihovi lasti,

UPOŠTEVAJO, da imajo avtohtone in lokalne skupnosti pravico opredeliti legitimne nosilce njihovega tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri znotraj svojih skupnosti,

NADALJE priznavajo edinstvene okoliščine, v katerih se tradicionalno znanje v zvezi z genskimi viri ohranja v državah, in sicer v ustni, pisni ali drugih oblikah, kar kaže na bogato kulturno dediščino, ki je pomembna za ohranjanje in trajnostno uporabo biotske raznovrstnosti,

NAVAJAJO Deklaracijo Združenih narodov o pravicah avtohtonih ljudstev in

POTRJUJEJO, da se nobena določba tega protokola ne tolmači tako, da bi se s tem zmanjšale ali ugasnile obstoječe pravice avtohtonih in lokalnih skupnosti,

SO SE DOGOVORILE O NASLEDNJEM:

Člen 1

Cilj

Cilj tega protokola je poštena in pravična delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov, vključno s primernim dostopom do genskih virov in primernim prenosom ustreznih tehnologij ob upoštevanju vseh pravic nad navedenimi viri in do tehnologij kot tudi s primernim financiranjem, s čimer se prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti in trajnostni uporabi njenih sestavnih delov.

Člen 2

Uporaba pojmov

V tem protokolu se uporabljajo pojmi, opredeljeni v členu 2 Konvencije. Poleg tega v tem protokolu:

- (a) „konferenca pogodbenic“ pomeni konferenco pogodbenic Konvencije;
- (b) „Konvencija“ pomeni Konvencijo o biološki raznovrstnosti;
- (c) „uporaba genskih virov“ pomeni raziskovanje in razvijanje genske in/ali biokemijske sestave genskih virov, vključno z uporabo biotehnologije, kakor je opredeljena v členu 2 Konvencije;
- (d) „biotehnologija“, kakor je opredeljena v členu 2 Konvencije, pomeni katero koli tehnološko dejavnost, ki uporablja biološke sisteme, žive organizme ali njihove derivate za izdelovanje ali prilagajanje proizvodov ali procesov, namenjenih za določeno uporabo;
- (e) „derivat“ pomeni v naravi prisotno biokemijsko spojino, ki je posledica genskega izraza ali metabolizma bioloških ali genskih virov, tudi če ne vsebuje funkcionalnih enot dednosti.

Člen 3

Področje uporabe

Ta protokol se uporablja za genske vire s področja uporabe člena 15 Konvencije in za vse koristi, ki izhajajo iz uporabe takšnih virov. Poleg tega se ta protokol uporablja za tradicionalno znanje v zvezi z genskimi viri s področja uporabe Konvencije in za koristi, ki izhajajo iz uporabe takšnega znanja.

Člen 4

Povezava z mednarodnimi sporazumi in instrumenti

1. Določbe tega protokola ne vplivajo na pravice in obveznosti pogodbenic, ki izhajajo iz katerega koli veljavnega mednarodnega sporazuma, razen če bi uresničevanje teh pravic in obveznosti povzročilo veliko škodo biotski raznovrstnosti ali jo močno ogrožalo. Namen tega odstavka ni ustvarjanje hierarhije med tem protokolom in drugimi mednarodnimi instrumenti.
2. Nobena določba tega protokola pogodbenicam ne preprečuje oblikovanja in izvajanja drugih ustreznih mednarodnih sporazumov, vključno z drugimi posebnimi sporazumi o dostopu in delitvi koristi, če ti podpirajo cilje Konvencije in tega protokola ter niso z njimi v nasprotju.
3. Ta protokol se izvaja tako, da vzajemno podpira druge mednarodne instrumente, pomembne za ta protokol. Ustrezno je treba upoštevati koristno in relevantno delo ali prakse, ki potekajo v okviru takšnih mednarodnih instrumentov in ustreznih mednarodnih organizacij, če podpirajo cilje Konvencije in tega protokola ter niso z njimi v nasprotju.
4. Ta protokol je instrument za izvajanje določb o dostopu in delitvi koristi Konvencije. Kadar se uporablja poseben mednarodni instrument o dostopu in delitvi koristi, ki je v skladu s cilji Konvencije in tega protokola ter ni z njimi v nasprotju, se ta protokol ne uporablja za pogodbenico ali pogodbenice posebnega instrumenta glede specifičnih genskih virov, ki so obravnavani v navedenem posebnem instrumentu, in za njegove namene.

Člen 5

Poštena in pravična delitev koristi

1. V skladu z odstavkoma 3 in 7 člena 15 Konvencije se koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov ter poznejših aplikacij in komercializacije, pošteno in pravično delijo s pogodbenico, ki zagotavlja takšne vire in je država porekla teh virov ali pogodbenica, ki je genske vire pridobila v skladu s Konvencijo. Takšna delitev poteka pod medsebojno dogovorjenimi pogoji.
2. Vsaka pogodbenica sprejme potrebne zakonodajne, upravne ukrepe ali ukrepe politike, da bi zagotovila, da se koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov, ki jih imajo avtohtone in lokalne skupnosti v skladu z domačo zakonodajo glede pridobljenih pravic avtohtonih in lokalnih skupnosti do teh genskih virov, pošteno in pravično delijo z zadevnimi skupnostmi na podlagi medsebojno dogovorjenih pogojev.
3. Za izvajanje odstavka 1 tega člena vsaka pogodbenica sprejme potrebne zakonodajne, upravne ukrepe ali ukrepe politike.
4. Koristi so lahko denarne ali nedenarne narave, kar med drugim vključuje koristi, ki so navedene v Prilogi.
5. Vsaka pogodbenica sprejme potrebne zakonodajne, upravne ukrepe ali ukrepe politike, da bi zagotovila, da se koristi, ki izhajajo iz uporabe tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri, pošteno in pravično delijo z avtohtonimi in lokalnimi skupnostmi, ki imajo tako znanje. Takšna delitev poteka pod medsebojno dogovorjenimi pogoji.

Člen 6

Dostop do genskih virov

1. Pri uveljavljanju suverenih pravic nad naravnimi viri ter ob upoštevanju domače zakonodaje in regulativnih zahtev o dostopu in delitvi koristi je dostop do genskih virov za njihovo uporabo odvisen od soglasja po predhodnem obveščanju, ki ga da pogodbenica, ki zagotavlja takšne vire in je država porekla teh virov ali pogodbenica, ki je genske vire pridobila v skladu s Konvencijo, razen če zadevna pogodbenica določi drugače.

2. Vsaka pogodbenica v skladu z domačo zakonodajo sprejme potrebne ukrepe, da bi zagotovila, da se pridobi soglasje po predhodnem obveščanju ali odobritev in udeležba avtohtonih in lokalnih skupnosti za dostop do genskih virov, kadar imajo te pridobljeno pravico do odobritve dostopa do takšnih virov.

3. V skladu z odstavkom 1 tega člena vsaka pogodbenica, ki zahteva soglasje po predhodnem obveščanju, sprejme potrebne zakonodajne, upravne ukrepe ali ukrepe politike, da bi:

- (a) zagotovila pravno gotovost, jasnost in preglednost domače zakonodaje in regulativnih zahtev o dostopu in delitvi koristi;
- (b) zagotovila pravična in nearbitrarna pravila in postopke za dostop do genskih virov;
- (c) zagotovila informacije, kako zaprositi za soglasje po predhodnem obveščanju;
- (d) zagotovila jasno in pregledno pisno odločitev pristojnega državnega organa na stroškovno učinkovit način in v razumnem časovnem obdobju;
- (e) ob dostopu zagotovila izdajo dovoljenja ali enakovrednega dokumenta kot dokazila odločitve o odobritvi soglasja po predhodnem obveščanju in določitve medsebojno dogovorjenih pogojev ter ustrezno obvestila posredovalni mehanizem za informacije o dostopu in delitvi koristi;
- (f) po potrebi in ob upoštevanju domače zakonodaje določila merila in /ali postopke za pridobitev soglasja po predhodnem obveščanju ali odobritve in udeležbe avtohtonih in lokalnih skupnosti pri dostopanju do genskih virov, ter
- (g) določila jasna pravila in postopke za zahtevo in določitev medsebojno dogovorjenih pogojev. Takšni pogoji se določijo v pisni obliki in lahko med drugim vključujejo:
 - (i) klavzulo o reševanju sporov;
 - (ii) pogoje o delitvi koristi, vključno glede pravic intelektualne lastnine;
 - (iii) morebitne pogoje o poznejši uporabi za tretje osebe in
 - (iv) pogoje o spremembi namena, če je to ustrezno.

Člen 7

Dostop do tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri

Vsaka pogodbenica v skladu z domačo zakonodajo sprejme potrebne ukrepe, da bi zagotovila, da se do tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri, ki ga imajo avtohtone in lokalne skupnosti, dostopa s soglasjem po predhodnem obveščanju ali odobritvijo in udeležbo teh avtohtonih in lokalnih skupnosti ter da so bili določeni medsebojno dogovorjeni pogoji.

Člen 8

Posebni preudarki

Vsaka pogodbenica pri oblikovanju in izvajanju zakonodaje in regulativnih zahtev o dostopu in delitvi koristi:

- (a) oblikuje pogoje za spodbujanje raziskav, ki prispevajo k ohranjanju in trajnostni uporabi biotske raznovrstnosti, zlasti v državah v razvoju, vključno s poenostavljenimi ukrepi o dostopu za nekomercialne raziskovalne namene, ob upoštevanju potrebe po obravnavi spremembe namena za takšne raziskave;
- (b) upošteva primere sedanjih ali bližajočih se nevarnosti, ki ogrožajo zdravje ljudi, živali ali rastlin ali mu škodujejo ter so določene na državni ali mednarodni ravni. Pogodbenice lahko upoštevajo potrebo po hitrem dostopu do genskih virov ter hitri pošteni in pravični delitvi koristi, ki izhajajo iz uporabe takih genskih virov, vključno z dostopom do cenovno dostopnega zdravljenja za tiste, ki ga potrebujejo, zlasti v državah v razvoju;
- (c) upošteva pomen genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter njihovo posebno vlogo za prehransko preskrbljenost.

Člen 9

Prispevek k ohranjanju in trajnostni uporabi

Pogodbenice spodbujajo uporabnike in ponudnike, naj neposredne koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov, usmerijo v ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostno uporabo njenih sestavnih delov.

Člen 10

Svetovni večstranski mehanizem za delitev koristi

Pogodbenice upoštevajo potrebo po uvedbi svetovnega večstranskega mehanizma za delitev koristi in načine za njegovo uvedbo, da bi se v okviru takega mehanizma obravnavala poštena in pravična delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe genskih virov in tradicionalnega znanja, povezanega z genskimi viri, ki se pojavljajo v čezmejnem kontekstu ali za katere ni mogoče odobriti ali pridobiti soglasja po predhodnem obveščanju. Koristi, ki si jih uporabniki genskih virov in tradicionalnega znanja v zvezi z njimi delijo v okviru navedenega mehanizma, se uporabljajo tako, da prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in trajnostni uporabi njenih sestavnih delov po vsem svetu.

Člen 11

Čezmejno sodelovanje

1. Kadar so isti genski viri pojavljajo *in situ* na ozemlju več kot ene pogodbenice, si zadevne pogodbenice prizadevajo za sodelovanje, po potrebi z udeležbo zadevnih avtohtonih in lokalnih skupnosti, z namenom izvajanja tega protokola.
2. Kadar ima isto tradicionalno znanje v zvezi z genskimi viri ena ali več avtohtonih in lokalnih skupnosti v več pogodbenicah, si zadevne pogodbenice prizadevajo za sodelovanje, po potrebi z udeležbo zadevnih avtohtonih in lokalnih skupnosti, z namenom uresničevanja cilja tega protokola.

Člen 12

Tradicionalno znanje v zvezi z genskimi viri

1. Pogodbenice pri izvajanju svojih obveznosti v okviru tega protokola v skladu z domačo zakonodajo upoštevajo običajne zakone, protokole in postopke avtohtonih in lokalnih skupnosti ob spoštovanju tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri.
2. Pogodbenice ob učinkoviti udeležbi zadevnih avtohtonih in lokalnih skupnosti uvedejo mehanizme za obveščanje potencialnih uporabnikov tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri o njihovih obveznostih, vključno z ukrepi, ki so na voljo prek posredovalnega mehanizma za informacije o dostopu in delitvi koristi, za dostop do koristi, ki izhajajo iz uporabe takšnega znanja, ter za njihovo pošteno in pravično delitev.

3. Pogodbenice si prizadevajo, da bi avtohtone in lokalne skupnosti, vključno z ženskami v teh skupnostih, ustrezno podprle pri oblikovanju:

- (a) protokolov skupnosti za dostop do tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri ter pošteno in pravično delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe takšnega znanja;
- (b) minimalnih zahtev za medsebojno dogovorjene pogoje za zagotavljanje poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz uporabe tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri; ter
- (c) vzorčnih pogodbenih klavzul za delitev koristi, ki izhajajo iz uporabe tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri.

4. Pogodbenice pri izvajanju tega protokola ne omejujejo, kolikor je to mogoče, običajne uporabe in izmenjave genskih virov in z njimi povezanega tradicionalnega znanja v avtohtonih in lokalnih skupnostih ter med njimi v skladu s cilji Konvencije.

Člen 13

Nacionalne kontaktne točke in pristojni državni organi

1. Vsaka pogodbenica v zvezi z dostopom in delitvijo koristi imenuje nacionalno kontaktno točko. Nacionalna kontaktna točka da na voljo naslednje informacije:

- (a) za prosilce, ki želijo pridobiti dostop do genskih virov, informacije o postopkih za pridobitev soglasja po predhodnem obveščanju in določitev medsebojno dogovorjenih pogojev, vključno z delitvijo koristi;
- (b) za prosilce, ki želijo pridobiti dostop do tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri, po možnosti informacije o postopkih za pridobitev soglasja po predhodnem obveščanju ali po potrebi odobritve in udeležbe avtohtonih in lokalnih skupnosti ter določitev medsebojno dogovorjenih pogojev, vključno z delitvijo koristi; ter
- (c) informacije o pristojnih državnih organih, ustreznih avtohtonih in lokalnih skupnostih in zadevnih zainteresiranih straneh.

Nacionalna kontaktna točka je odgovorna za stike s sekretariatom.

2. Vsaka pogodbenica v zvezi z dostopom in delitvijo koristi imenuje enega ali več pristojnih državnih organov. Pristojni državni organi so v skladu z veljavnimi nacionalnimi zakonodajnimi, upravnimi ukrepi ali ukrepi politike pristojni za odobritev dostopa ali po potrebi izdajo pisnega dokazila, da so bile izpolnjene zahteve glede dostopa, ter za svetovanje glede veljavnih postopkov in zahtev za pridobitev soglasja po predhodnem obveščanju in določitev medsebojno dogovorjenih pogojev.

3. Pogodbenica lahko imenuje organ, ki deluje hkrati kot nacionalna kontaktna točka in pristojni državni organ.

4. Vsaka pogodbenica najpozneje na dan, ko začne zanj veljati ta protokol, sekretariat obvesti o kontaktnih informacijah svoje kontaktne točke in pristojnega državnega organa ali organov. Če pogodbenica imenuje več kot en pristojni državni organ, v obvestilu o tem sporoči sekretariatu ustrezne informacije o odgovornostih posameznega organa. Če je to ustrezno, je v takih informacijah navedeno vsaj to, kateri pristojni organ je odgovoren za želene genske vire. Vsaka pogodbenica nemudoma obvesti sekretariat o vseh spremembah pri imenovanju svojih kontaktnih točk ali spremembah kontaktnih informacij ali odgovornosti svojega pristojnega državnega organa ali organov.

5. Sekretariat informacije, prejete v skladu z odstavkom 4 tega člena, da na voljo prek posredovalnega mehanizma za informacije o dostopu in delitvi koristi.

Člen 14

Posredovalni mehanizem za informacije o dostopu in delitvi koristi ter izmenjava informacij

1. Ustanovi se posredovalni mehanizem za informacije o dostopu in delitvi koristi kot del posredovalnega mehanizma iz odstavka 3 člena 18 Konvencije. Namen mehanizma je posredovanje informacij v zvezi z dostopom in delitvijo koristi. Mehanizem predvsem omogoča dostop do informacij, ki so jih pogodbenice dale na voljo in so pomembne za izvajanje tega protokola.

2. Brez poseganja v varovanje zaupnih informacij vsaka pogodbenica posredovalnemu mehanizmu za informacije o dostopu in delitvi koristi da na voljo vse informacije, ki morajo biti v skladu s tem protokolom na voljo mehanizmu, kot tudi informacije, ki so potrebne v skladu s sklepi konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola. Informacije vključujejo:

- (a) zakonodajne, upravne ukrepe in ukrepe politike o dostopu in delitvi koristi;
- (b) informacije o nacionalni kontaktni točki in pristojnem državnem organu ali organih ter
- (c) dovoljenja ali enakovredne dokumente, ki se izdajo ob dostopu kot dokazilo odločitve o odobritvi soglasja po predhodnem obveščanju in določitve medsebojno dogovorjenih pogojev.

3. Dodatne informacije, če so na voljo in je to ustrezno, lahko vključujejo:

- (a) zadevne pristojne organe avtohtonih in lokalnih skupnosti kot tudi nadaljnje informacije, če so določene,
- (b) vzorčne pogodbene klavzule;
- (c) metode in orodja, oblikovana za spremljanje genskih virov; ter
- (d) kodekse ravnanja in najboljše prakse.

4. Način delovanja posredovalnega mehanizma za informacije o dostopu in delitvi koristi skupaj s poročili o njegovih dejavnostih prouči in se o njih odloči konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola na svojem prvem zasedanju ter jih nato redno pregleduje.

Člen 15

Skladnost z domačo zakonodajo ali regulativnimi zahtevami o dostopu in delitvi koristi

1. Vsaka pogodbenica sprejme ustrezne, učinkovite in sorazmerne zakonodajne, upravne ukrepe ali ukrepe politike, da bi zagotovila, da je bil dostop do genskih virov, uporabljenih na območju v njeni jurisdikciji, skladen s soglasjem po predhodnem obveščanju in da so bili določeni medsebojno dogovorjeni pogoji, kakor je zahtevano v domači zakonodaji ali regulativnih zahtevah o dostopu in delitvi koristi druge pogodbenice.

2. Pogodbenice sprejmejo ustrezne, učinkovite in sorazmerne ukrepe za obravnavo primerov neskladnosti z ukrepi, sprejetimi v skladu z odstavkom 1 tega člena.

3. Pogodbenice, kolikor je to mogoče in ustrezno, sodelujejo v primerih domnevne kršitve domače zakonodaje ali regulativnih zahtev o dostopu in delitvi koristi iz odstavka 1 tega člena.

Člen 16

Skladnost z domačo zakonodajo in regulativnimi zahtevami o dostopu in delitvi koristi za tradicionalno znanje v zvezi z genskimi viri

1. Vsaka pogodbenica sprejme ustrezne, učinkovite in sorazmerne zakonodajne, upravne ukrepe ali ukrepe politike, da bi zagotovila, da je bil dostop do tradicionalnega znanja v zvezi z genskimi viri, uporabljenega na območju v njeni jurisdikciji, skladen s soglasjem po predhodnem obveščanju ali odobritvijo in udeležbo avtohtonih in lokalnih skupnosti ter da so bili določeni medsebojno dogovorjeni pogoji, kakor je zahtevano v domači zakonodaji ali regulativnih zahtevah o dostopu in delitvi koristi druge pogodbenice, v kateri so takšne avtohtone in lokalne skupnosti.

2. Pogodbenice sprejmejo ustrezne, učinkovite in sorazmerne ukrepe za obravnavo primerov neskladnosti z ukrepi, sprejetimi v skladu z odstavkom 1 tega člena.
3. Pogodbenice, kolikor je to mogoče in ustrezno, sodelujejo v primerih domnevne kršitve domače zakonodaje ali regulativnih zahtev o dostopu in delitvi koristi iz odstavka 1 tega člena.

Člen 17

Spremljanje uporabe genskih virov

1. Za spodbujanje skladnosti vsaka pogodbenica sprejme ustrezne ukrepe za spremljanje in izboljšanje preglednosti glede uporabe genskih virov. Taki ukrepi vključujejo:

- (a) imenovanje ene ali več kontrolnih točk:
 - (i) imenovane kontrolne točke po potrebi zbirajo ali sprejemajo ustrezne informacije v zvezi s soglasjem po predhodnem obveščanju, izvorom genskega vira, določitvijo medsebojno dogovorjenih pogojev in/ali uporabo genskih virov, kot je ustrezno;
 - (ii) vsaka pogodbenica, kot je ustrezno in odvisno od posebnih značilnosti imenovane kontrolne točke, od uporabnikov genskih virov zahteva, da na imenovani kontrolni točki predložijo informacije, določene v predhodnem odstavku. Vsaka pogodbenica sprejme ustrezne, učinkovite in sorazmerne ukrepe za obravnavo primerov neskladnosti;
 - (iii) takšne informacije, vključno z mednarodno priznanimi potrdili o skladnosti, kadar so ti na voljo, se brez poseganja v varovanje zaupnih informacij predložijo zadevnim državnim organom, pogodbenici, ki zagotovi soglasje po predhodnem obveščanju, in posredovalnemu mehanizmu za informacije o dostopu in delitvi koristi, kot je ustrezno;
 - (iv) kontrolne točke morajo biti učinkovite in imeti funkcije, ki so relevantne za izvajanje pododstavka (a) tega člena. Biti morajo relevantne za uporabo genskih virov ali zbiranje relevantnih informacij, med drugim na vseh stopnjah raziskav, razvoja, inovacij, predkomercializacije ali komercializacije;
- (b) spodbujanje uporabnikov in ponudnikov genskih virov, da bi v medsebojno dogovorjene pogoje vključili določbe o izmenjavi informacij o izvajanju takšnih pogojev, vključno prek zahtev glede poročanja; ter
- (c) spodbujanje uporabe stroškovno učinkovitih komunikacijskih orodij in sistemov.

2. Dovoljenje ali njemu enakovreden dokument, izdan v skladu z odstavkom 3(e) člena 6 in dan na voljo posredovalnemu mehanizmu za informacije o dostopu in delitvi koristi, je mednarodno priznано potrdilo o skladnosti.

3. Mednarodno priznано potrdilo o skladnosti je dokazilo, da je bil dostop do genskega vira, na katerega se nanaša, skladen s soglasjem o predhodnem obveščanju in da so bili določeni medsebojno dogovorjeni pogoji, kakor je zahtevano v domači zakonodaji ali regulativnih zahtevah o dostopu in delitvi koristi pogodbenice, ki zagotovi soglasje o predhodnem obveščanju.

4. Mednarodno priznано potrdilo o skladnosti vsebuje naslednje minimalne informacije, kadar ni zaupno:

- (a) organ izdaje,
- (b) datum izdaje,
- (c) ponudnik, ki zagotavlja genske vire,
- (d) posebni identifikator potrdila,
- (e) oseba ali organ, ki mu je bilo odobreno soglasje po predhodnem obveščanju,

- (f) vsebina ali genski viri, na katere se nanaša potrdilo,
- (g) potrdilo, da so bili določeni medsebojno dogovorjeni pogoji,
- (h) potrdilo, da je bilo pridobljeno soglasje po predhodnem obveščanju, in
- (i) komercialna in/ali nekomercialna uporaba.

Člen 18

Skladnost z medsebojno dogovorjenimi pogoji

1. Pri izvajanju odstavka 3(g)(i) člena 6 in člena 7 vsaka pogodbenica spodbuja ponudnike in uporabnike genskih virov in/ali tradicionalnega znanja v zvezi z njimi, naj v medsebojno dogovorjene pogoje vključijo določbe o reševanju sporov, kadar je ustrezno, vključno z:

- (a) jurisdikcijo, v katero bo spadal postopek reševanja sporov,
- (b) veljavno zakonodajo in/ali
- (c) možnostmi za alternativno reševanje sporov, kot sta mediacija ali arbitraža.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da je v primeru sporov, ki izhajajo iz medsebojno dogovorjenih pogojev, na voljo možnost reševanja sporov v skladu z veljavnimi jurisdikcijskimi zahtevami v okviru njenega pravnega sistema.

3. Vsaka pogodbenica sprejme ustrezne učinkovite ukrepe glede:

- (a) dostopa do pravnega varstva in
- (b) uporabe mehanizmov v zvezi z vzajemnim priznanjem in izvrševanjem tujih sodb in arbitražnih odločb.

4. Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola pregleda učinkovitost tega člena v skladu s členom 31 tega protokola.

Člen 19

Vzorčne pogodbene klavzule

1. Vsaka pogodbenica ustrezno spodbuja oblikovanje, posodabljanje in uporabo sektorskih in medsektorskih vzorčnih pogodbениh klavzul za medsebojno dogovorjene pogoje.
2. Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola redno pregleduje uporabo sektorskih in medsektorskih vzorčnih pogodbениh klavzul.

Člen 20

Kodeksi ravnanja, smernice in najboljše prakse ter/ali standardi

1. Vsaka pogodbenica ustrezno spodbuja oblikovanje, posodabljanje in uporabo prostovoljnih kodeksov ravnanja, smernic in najboljših praks ter/ali standardov v zvezi z dostopom in delitvijo koristi.
2. Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola redno pregleduje uporabo prostovoljnih kodeksov, smernic in najboljših praks ter/ali standardov in prouči, ali je potrebno sprejeti posebne kodekse ravnanja, smernice in najboljše prakse ter/ali standarde.

Člen 21

Ozaveščanje

Vsaka pogodbenica sprejme ukrepe za ozaveščanje o pomenu genskih virov in tradicionalnega znanja v zvezi z njimi kot tudi s tema temama povezanih vidikov dostopa in delitve koristi. Takšni ukrepi lahko med drugim vključujejo:

- (a) spodbujanje tega protokola, vključno z njegovim ciljem;
- (b) organizacijo sestankov avtohtonih in lokalnih skupnosti ter zadevnih zainteresiranih strani;

- (c) uvedbo in vzdrževanje službe za pomoč, namenjene avtohtonim in lokalnim skupnostim ter zadevnim zainteresiranim stranem;
- (d) razširjanje informacij prek nacionalnega posredovalnega mehanizma;
- (e) spodbujanje prostovoljnih kodeksov ravnanja, smernic in najboljših praks ter/ali standardov v posvetovanju z avtohtonimi in lokalnimi skupnostmi ter zadevnimi zainteresiranimi stranmi;
- (f) po potrebi spodbujanje domačih, regionalnih in mednarodnih izmenjav izkušenj;
- (g) izobraževanje in usposabljanje uporabnikov in ponudnikov genskih virov in tradicionalnega znanja v zvezi z njimi o njihovih obveznostih glede dostopa in delitve koristi;
- (h) udeležbo avtohtonih in lokalnih skupnosti ter zadevnih zainteresiranih strani pri izvajanju tega protokola in
- (i) ozaveščanje o protokolih in postopkih avtohtonih in lokalnih skupnosti.

Člen 22

Zmogljivost

1. Pogodbenice sodelujejo pri oblikovanju in razvoju zmogljivosti ter krepitvi človeških virov in institucionalnih zmogljivosti za učinkovito izvajanje tega protokola v državah pogodbenicah v razvoju, zlasti v najmanj razvitih državah in majhnih otoških državah v razvoju, ter državah pogodbenicah, katerih gospodarstvo je v prehodu, tudi prek obstoječih globalnih, regionalnih, podregionalnih in državnih institucij in organizacij. Pogodbenice v tem kontekstu spodbujajo udeležbo avtohtonih in lokalnih skupnosti ter zadevnih zainteresiranih strani, vključno z nevladnimi organizacijami in zasebnim sektorjem.
2. Potrebe držav pogodbenic v razvoju, zlasti najmanj razvitih držav in majhnih otoških držav v razvoju, ter držav pogodbenic, katerih gospodarstvo je v prehodu, po finančnih virih v skladu z ustreznimi določbami Konvencije bodo v celoti upoštevane pri oblikovanju in razvoju zmogljivosti za izvajanje tega protokola.
3. Države pogodbenice v razvoju, zlasti najmanj razvite države in majhne otoške države v razvoju, ter države pogodbenice, katerih gospodarstvo je v prehodu, v samoocenah nacionalnih zmogljivosti opredelijo nacionalne potrebe po zmogljivostih in z njimi povezane prednostne naloge, kar je osnova za sprejemanje ustreznih ukrepov v zvezi z izvajanjem tega protokola. Pri tem morajo pogodbenice podpirati potrebe po zmogljivostih in z njimi povezane prednostne naloge avtohtonih in lokalnih skupnosti ter zadevnih zainteresiranih strani, kot jih ti opredelijo, pri čemer so poudarjene potrebe po zmogljivostih in z njimi povezane prednostne naloge žensk.
4. V podporo izvajanju tega protokola lahko oblikovanje in razvoj zmogljivosti med drugim obravnavata naslednja ključna področja:
 - (a) zmogljivost za izvajanje in izpolnjevanje obveznosti tega protokola;
 - (b) zmogljivost za doseg medsebojno dogovorjenih pogojev s pogajanj;
 - (c) zmogljivost za oblikovanje, izvajanje in izvrševanje domačih zakonodajnih, upravnih ukrepov ali ukrepov politike o dostopu in delitvi koristi ter
 - (d) zmogljivost držav za razvoj notranjih raziskovalnih zmogljivosti, da bi dodali vrednost svojim genskim virom.
5. Ukrepi v skladu z odstavki od 1 do 4 tega člena lahko med drugim vključujejo:
 - (a) pravni in institucionalni razvoj;
 - (b) spodbujanje pravičnosti in poštenosti pri pogajanjih, npr. usposabljanje za doseg medsebojno dogovorjenih pogojev s pogajanj;

- (c) spremljanje in izvrševanje skladnosti;
- (d) uporabo najboljših razpoložljivih komunikacijskih orodij in internetnih sistemov za dejavnosti dostopa in delitve koristi;
- (e) razvoj in uporabo metod ocenjevanja;
- (f) odkrivanje in izkoriščanje biotske raznovrstnosti (bioprospecting) ter sorodne raziskovalne in taksonomske študije;
- (g) prenos tehnologije ter infrastrukturo in tehnične zmogljivosti, s katerimi je tak prenos tehnologije trajnosten;
- (h) večji prispevek dejavnosti dostopa in delitve koristi k ohranjanju biotske raznovrstnosti in trajnosti uporabi njenih sestavnih delov;
- (i) posebne ukrepe za izboljšanje zmogljivosti zadevnih zainteresiranih strani glede dostopa in delitve koristi ter
- (j) posebne ukrepe za izboljšanje zmožnosti avtohtonih in lokalnih skupnosti s poudarkom na izboljšanju zmožnosti žensk v teh skupnosti glede dostopa do genskih virov in/ali tradicionalnega znanja v zvezi z njimi.

6. Informacije o pobudah za oblikovanje in razvoj zmogljivosti na državni, regionalni in mednarodni ravni, sprejetih v skladu z odstavki od 1 do 5 tega člena, je treba poslati posredovalnemu mehanizmu za informacije o dostopu in delitvi koristi, da bi se spodbujala sinergija in usklajevanje oblikovanja in razvoja zmogljivosti za dostop in delitev koristi.

Člen 23

Prenos tehnologije in sodelovanje

Pogodbenice za doseg cilja tega protokola v skladu s členi 15, 16, 18 in 19 Konvencije sodelujejo pri strokovnih in znanstvenih raziskavah ter razvojnih programih, vključno z biotehnoškimi raziskovalnimi dejavnostmi. Pogodbenice se obvežejo, da bodo za države pogodbenice v razvoju, zlasti najmanj razvite države in majhne otoške države v razvoju, ter države pogodbenice, katerih gospodarstvo je v prehodu, spodbujale dostop do tehnologije kot tudi prenos tehnologije v te države, da bi omogočile oblikovanje in krepitev trdne in vitalne strokovne in znanstvene osnove za doseg ciljev Konvencije in tega protokola. Kadar je to mogoče in ustrezno, takšne dejavnosti sodelovanja potekajo v pogodbenici ali pogodbenicah in z njimi, pri čemer te pogodbenice zagotavljajo genske vire in so države porekla teh virov ali pogodbenice, ki so genske vire pridobile v skladu s Konvencijo.

Člen 24

Nepogodbenice

Pogodbenice spodbujajo nepogodbenice, da upoštevajo ta protokol in posredovalnemu mehanizmu za informacije o dostopu in delitvi koristi pošljejo ustrezne informacije.

Člen 25

Finančni mehanizem in viri

1. Pri obravnavanju finančnih virov za izvajanje tega protokola pogodbenice upoštevajo določbe člena 20 Konvencije.
2. Finančni mehanizem Konvencije je finančni mehanizem tega protokola.
3. V zvezi z oblikovanjem in razvojem zmogljivosti iz člena 22 tega protokola konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola pri zagotavljanju smernic glede finančnega mehanizma iz odstavka 2 tega člena za obravnavo na konferenci pogodbenic upošteva potrebo držav pogodbenic v razvoju, zlasti najmanj razvitih držav in majhnih otoških držav v razvoju, ter držav pogodbenic, katerih gospodarstvo je v prehodu, po finančnih sredstvih kot tudi potrebe po zmogljivostih in z njimi povezane prednostne naloge avtohtonih in lokalnih skupnosti, vključno z ženskami v teh skupnostih.

4. V smislu odstavka 1 tega člena pogodbenice upoštevajo tudi potrebe držav pogodbenic v razvoju, zlasti najmanj razvitih držav in majhnih otoških držav v razvoju, ter držav pogodbenic, katerih gospodarstvo je v prehodu, pri njihovem prizadevanju opredeliti in izvajati zahteve v zvezi z oblikovanjem in razvojem zmogljivosti za izvajanje tega protokola.

5. Navodila za finančni mehanizem Konvencije v ustreznih sklepih konference pogodbenic, tudi tistih, sprejetih pred sprejetjem tega protokola, se smiselno uporabljajo za določbe tega člena.

6. Razvite države pogodbenice lahko zagotovijo finančna in druga sredstva, ki jih države pogodbenice v razvoju in države pogodbenice, katerih gospodarstvo je v prehodu, lahko uporabijo za izvajanje določb tega protokola po dvostranskih, regionalnih in večstranskih poteh.

Člen 26

Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola

1. Konferenca pogodbenic ima vlogo zasedanja pogodbenic tega protokola.
2. Pogodbenice konvencije, ki niso pogodbenice tega protokola, lahko sodelujejo kot opazovalke na katerem koli zasedanju konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola. Če je konferenca pogodbenic namenjena zasedanju pogodbenic tega protokola, sklepe na podlagi tega protokola lahko sprejmejo le tiste države, ki so njegove pogodbenice.
3. Če ima konferenca pogodbenic vlogo zasedanja pogodbenic tega protokola, se vsak član urada konference pogodbenic, ki zastopa pogodbenico Konvencije, ki pa takrat ni pogodbenica tega protokola, zamenja s članom, ki ga pogodbenice tega protokola izvolijo med svojimi člani.
4. Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola redno pregleduje izvajanje tega protokola in v okviru svojih pooblastil sprejema odločitve, potrebne za njegovo učinkovito izvajanje. Opravlja naloge, ki jih ima v skladu s tem protokolom, in:
 - (a) daje priporočila o vseh zadevah, potrebnih za izvajanje tega protokola;
 - (b) ustanovi pomožne organe, za katere meni, da so potrebni za izvajanje tega protokola;
 - (c) po potrebi zaprosi za in izkoristi storitve in sodelovanje pristojnih mednarodnih organizacij ter medvladnih in nevladnih organov ter uporabi njihove informacije;
 - (d) določi obliko in časovne presledke pošiljanja informacij, ki jih je treba poslati v skladu s členom 29 tega protokola, ter prouči informacije in poročila, ki jih pošlje kateri koli pomožni organ;
 - (e) po potrebi obravnava in sprejema spremembe tega protokola in njegove priloge ter vseh dodatnih prilog k temu protokolu, ki so potrebne za izvajanje tega protokola, ter
 - (f) opravlja druge naloge, ki so lahko potrebne za izvajanje tega protokola.
5. Poslovnik konference pogodbenic in finančna pravila Konvencije se smiselno uporabljajo v skladu s tem protokolom, razen če konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola soglasno odloči drugače.
6. Prvo zasedanje konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola skliče sekretariat skupaj s prvim zasedanjem konference pogodbenic, ki je načrtovano po dnevu začetka veljavnosti tega protokola. Naslednja redna zasedanja konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola potekajo skupaj z rednimi zasedanji konference pogodbenic, razen če konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola odloči drugače.

7. Izredna zasedanja konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola potekajo, kadar konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola meni, da je to potrebno, ali na pisno zahtevo katere koli pogodbenice, če to zahtevo v šestih mesecih od dneva, ko sekretariat pogodbenice obvesti o taki zahtevi, podpre vsaj ena tretjina pogodbenic.

8. Združeni narodi, njihove posebne agencije in Mednarodna agencija za atomsko energijo ter katera koli njihova država članica ali opazovalka, ki ni pogodbenica Konvencije, so lahko opazovalci na zasedanjih konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola. Agencija ali organ, državen ali mednarodni, vladen ali nevladen, je lahko opazovalec na zasedanju konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola, če ima izkušnje na področju, ki ga pokriva ta protokol, in če je o tej želji obvestil sekretariat, razen če temu nasprotuje najmanj ena tretjina navzočih pogodbenic. Če v tem členu ni drugače določeno, za sprejem in sodelovanje opazovalcev velja poslovnik, kot je navedeno v odstavku 5 tega člena.

Člen 27

Pomožni organi

1. Pomožni organ, ustanovljen s Konvencijo ali v njenem okviru, lahko pripomore k izvajanju tega protokola, tudi na podlagi sklepa konference pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola. V sklepu je določeno, katere naloge bo opravljal.

2. Pogodbenice Konvencije, ki niso pogodbenice tega protokola, lahko na zasedanju pomožnih organov sodelujejo kot opazovalke. Če ima pomožni organ Konvencije vlogo pomožnega organa tega protokola, sklepe na podlagi tega protokola sprejemajo le pogodbenice tega protokola.

3. Če pomožni organ Konvencije opravlja naloge v zvezi z zadevami, ki jih obravnava ta protokol, se vsak član urada tega pomožnega organa, ki zastopa pogodbenico Konvencije, ki takrat ni pogodbenica tega protokola, zamenja s članom, ki ga pogodbenice tega protokola izvolijo med svojimi člani.

Člen 28

Sekretariat

1. Sekretariat, ustanovljen s členom 24 Konvencije, je tudi sekretariat tega protokola.

2. Odstavek 1 člena 24 Konvencije o nalogah sekretariata se smiselno uporablja za ta protokol.

3. Stroški, ki se dajo določiti kot stroški storitev sekretariata za ta protokol, krijejo njegove pogodbenice. Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola na svojem prvem zasedanju odloči o proračunski ureditvi, potrebni za ta namen.

Člen 29

Spremljanje in poročanje

Vsaka pogodbenica spremlja izpolnjevanje svojih obveznosti na podlagi tega protokola in v časovnih presledkih in obliki, ki jih določi konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola, poroča konferenci pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola o ukrepih, ki jih je sprejela za izvajanje tega protokola.

Člen 30

Postopki in mehanizmi za spodbujanje skladnosti s tem protokolom

Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola na svojem prvem zasedanju obravnava in odobri postopke sodelovanja in institucionalne mehanizme za spodbujanje skladnosti z določbami tega protokola in reševanje primerov neskladnosti. Ti postopki in mehanizmi vključujejo določbe o svetovanju ali pomoči, kot je to ustrezno. Ločeni so od postopkov in mehanizmov za reševanje sporov na podlagi člena 27 Konvencije ter ne vplivajo nanje.

*Člen 31***Ocena in pregled**

Konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola štiri leta po začetku veljavnosti tega protokola in nato v časovnih presledkih, ki jih določi konferenca pogodbenic v vlogi zasedanja pogodbenic tega protokola, oceni učinkovitost tega protokola.

*Člen 32***Podpis**

Pogodbenice Konvencije lahko ta protokol podpišejo od 2. februarja 2011 do 1. februarja 2012 na sedežu Združenih narodov v New Yorku.

*Člen 33***Začetek veljavnosti**

1. Ta protokol začne veljati devetdeseti dan po deponiranju petdesete listine o ratifikaciji, sprejetju, odobritvi ali pristopu države ali regionalne organizacije za gospodarsko povezovanje, ki je pogodbenica Konvencije.
2. Ta protokol začne za državo ali regionalno organizacijo za gospodarsko povezovanje, ki ga je ratificirala, sprejela ali odobrila ali pristopila k njemu po tem, ko je bila deponirana petdeseta listina v skladu z odstavkom 1 tega člena, veljati devetdeseti dan po dnevu, ko je ta država ali regionalna organizacija za gospodarsko sodelovanje deponirala svojo listino o ratifikaciji, sprejetju, odobritvi ali pristopu, ali na dan začetka veljavnosti Konvencije za to državo ali regionalno organizacijo za gospodarsko povezovanje, pri čemer velja tista od možnosti, ki nastopi pozneje.
3. Za namene odstavkov 1 in 2 tega člena se nobena listina, ki jo deponira regionalna organizacija za gospodarsko povezovanje, ne šteje kot dodatna k tistim, ki jih deponirajo države članice take organizacije.

*Člen 34***Pridržki**

K temu protokolu niso dopustni nobeni pridržki.

*Člen 35***Odpoved**

1. Kadar koli po dveh letih od dneva, ko je ta protokol začel veljati za pogodbenico, ga navedena pogodbenica lahko odpove s pisnim uradnim obvestilom depozitarju.
2. Vsak tak odstop začne veljati eno leto po tem, ko je depozitar prejel obvestilo o njem, ali na poznejši datum, če je ta določen v obvestilu o odpovedi.

*Člen 36***Verodostojna besedila**

Izvirnik tega protokola, katerega besedila v arabskem, kitajskem, angleškem, francoskem, ruskem in španskem jeziku so enako verodostojna, se deponira pri generalnem sekretarju Združenih narodov.

DA BI TO POTRDILI, so spodaj podpisani, ki so bili za to ustrezno pooblašeni, podpisali ta protokol ob navedenih datumih.

SESTAVLJENO v Nagoji devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč deset.

PRILOGA

DENARNE IN NEDENARNE KORISTI

1. Denarne koristi lahko med drugim vključujejo:

- (a) pristojbine za dostop/pristojbina na zbran ali kako drugače pridobljen vzorec;
- (b) vnaprejšnja plačila;
- (c) plačila ob mejnikih;
- (d) plačilo avtorskih honorarjev;
- (e) licenčnine v primeru komercializacije;
- (f) posebne pristojbine, ki se plačajo skrbniškemu skladu, ki podpirajo ohranjanje in trajnostno uporabo biotske raznovrstnosti;
- (g) plače in preferencialne pogoje, kadar so ti medsebojno dogovorjeni;
- (h) financiranje raziskav;
- (i) mešane družbe;
- (j) solastnino relevantnih pravic intelektualne lastnine.

2. Nedenarne koristi lahko med drugim vključujejo:

- (a) delitev rezultatov raziskav in razvojnih dejavnosti;
- (b) sodelovanje in doprinos pri znanstvenoraziskovalnih in razvojnih programih, zlasti biotehnoških raziskovalnih dejavnostih, po možnosti v pogodbenici, ki zagotavlja genske vire;
- (c) udeležbo pri razvojnih dejavnostih proizvoda;
- (d) sodelovanje in doprinos pri izobraževanju in usposabljanju;
- (e) dostop do zmogljivosti ex situ z genskimi viri in do podatkovnih baz;
- (f) prenos znanja in tehnologije do ponudnika genskih virov po poštenih in najbolj ugodnih pogojih, vključno po dogovoru s koncesijskimi in preferencialnimi pogoji, zlasti znanja in tehnologije, ki uporabljata genske vire, vključno z biotehnologijo, ali sta pomembna za ohranjanje in trajnostno uporabo biotske raznovrstnosti;
- (g) krepitev zmogljivosti za prenos tehnologije;
- (h) oblikovanje institucionalnih zmogljivosti;
- (i) človeške in materialne vire za krepitev zmogljivosti za upravljanje in izvrševanje predpisov o dostopu;
- (j) usposabljanje v zvezi z genskimi viri s popolno udeležbo držav, ki zagotavljajo genske vire, po možnosti v teh državah;

- (k) dostop do znanstvenih informacij, pomembnih za ohranjanje in trajnostno uporabo biotske raznovrstnosti, vključno z biološkimi inventarji in taksonomskimi študijami;
 - (l) doprinos k lokalnemu gospodarstvu;
 - (m) raziskave, usmerjene k prednostnim potrebam, kot sta zdravje in prehranska preskrbljenost, ob upoštevanju domačih uporab genskih virov v pogodbenici, ki zagotavlja genske vire;
 - (n) institucionalne in strokovne odnose, ki se lahko oblikujejo na podlagi sporazuma o dostopu in delitvi koristi ter poznejših dejavnosti sodelovanja;
 - (o) koristi prehranske preskrbljenosti in zagotovljenega načina preživljanja;
 - (p) družbeno priznanje;
 - (q) solastnino relevantnih pravic intelektualne lastnine.
-